

VETERINARINĖS MEDICINOS MOKSLO STRATEGIJA IR UŽDAVINIAI INTEGRUOJANTIS Į EUROPOS SĄJUNGĄ

Vidmantas Bižokas¹, Antanas Sederevičius¹, Raimundas Mockeliūnas²

¹Lietuvos veterinarijos akademija, Tilžės g. 18, LT-3022 Kaunas, tel. 8-37-363362

²Lietuvos veterinarijos institutas, Instituto 2, LT-4230, Kaišiadorys, tel. 8-256-60687

Santrauka. Lietuvai apibrėžus savo valstybės sienas ir tapus įvairių tarptautinių organizacijų nare, išsiplėtojus importui ir eksportui, pasikeitus kaime ūkininkavimo sąlygoms ir formoms, gerokai pasikeitė ne tik veterinarijos specialisto vaidmuo ir funkcijos, bet ir mokslo tiriamųjų darbų poreikis. Tai ypač susiję su užkrečiamosiomis ligomis, kontroliuojamomis Tarptautinio epizootijų biuro ir Europos Sąjungos veterinarijos įstatymų.

Europoje periodiškai pasireiškia pavojingos užkrečiamosios gyvulių ligos (galvijų kempinligė, arba GSE, snukio ir nagų liga, kiaulių maras), kurių profilaktikai ir kontrolei būtini gyvūnų sveikatos būklės įvertinimo, įskaitant ir laboratorinę diagnostiką, darbai.

Šiandien jau yra sukurtos specifinės profilaktikos priemonės daugumai gyvulių ir paukščių užkrečiamųjų ligų išvengti, bet jos ne visada efektyvios, be to, pati infekcija dažnai būna besimptomė arba pasireiškia nebūdingais požymiais.

Todėl reikia nuolatinės epizootinės bakterinių gyvūnų ligų analizės Lietuvos gyvulininkystės ūkiuose ir šių ligų sukėlėjų biologinių savybių tyrimo.

Nuo gyvulio pašaro komponentų sudėties priklauso žarnyno turinio biologinė-cheminė sudėtis, todėl pašaras gali turėti didelės įtakos helmintų invazijos ir gyvulio organizmo tarpusavio santykiams. Tokių kompleksinių tyrimų, kuriais aiškinamasi pašarų komponentų įtaka virškinimo trakto helmintų populiacijai ir reprodukcijai, kryptis yra nauja.

Daug problemų kelia gyvulių reprodukcijos sutrikimai. Beveik nėra duomenų apie gyvulio organizmo rezistentiškumo ir kepenų pažeidimo vaidmenį gyvulių reprodukcijos sutrikimų, nevaisingumo ir ginekologinių ligų patogenezėje, nežinomi, kokie medžiagų apykaitos procesų ypatumai būdingi vienai ar kiti pradėjusiai plėtotis patologijai. Pagrindinės priežastys, dėl kurių sunaikinamos produktyvios karvės, yra pablogėjusi jų sveikata, staiga sumažėjęs produktyvumas, nepataisomai sutrikusi reprodukcinė veikla ir dėl to ūkio patiriami nuostoliai.

Suprasdami valstybės siekį integruotis į Europos Sąjungą bei veterinarijos specialistams iškeltų uždavinių svarbą, veterinarinės medicinos mokslininkai atkreipia vadovaujančiųjų institucijų dėmesį į tai, kad pirmiausia būtinai reikia:

įgyvendinti šiuolaikiškas, ES reikalavimus atitinkančias veterinarijos specialistų rengimo ir tęstinio mokymo programas, padidinti investicijas moderniai įrangai įsigyti ir materialinei bazei stiprinti;

vykdyti ne tik nacionalinių teisės aktų, atitinkančių ES reikalavimus, programą, bet ir mokslinių tyrimų programą, siekiant valstybę apsaugoti nuo galimų gyvūnų ir žmogaus užkrečiamųjų ligų rizikos veiksnių, finansuoti vietinių padermių mikroorganizmų banką;

stiprinti veterinarijos laboratorijas, vykdančias Respublikoje grupės gyvūnų ligų stebėseną (monitoringą) ir ypač genetiškai modifikuotų pašarų ir maisto produktų kontrolę, vykdyti jų akreditaciją;

pastatyti šiuolaikišką gyvulinės kilmės atliekų ir kritusių gyvūnų utilizacijos gamyklą;

modernizuoti Valstybinės veterinarinės tarnybos pasienio postus;

sukurti Respublikoje pašarų kokybės įvertinimo sistemą bei jos efektyvaus taikymo programą, skirtą gerinti gyvūnų sveikatą ir produktyvumą bei mažinti pašarų sąnaudas;

laikytis gyvulio gerovės reikalavimų - saugoti juos nuo bado ir troškulio, nuo fizinio nepatogumo ir skausmo, nuo sužalojimų ir ligų, nuo baimės ir kentėjimo, nuo natūralios elgsenos apribojimų.

Mokslinis šių problemų sprendimas ir gautų rezultatų pritaikymas veterinarinėje praktikoje leis sumažinti gyvulių sergamumą, gaišimą ir nuostolius, patiriamus dėl negautos produkcijos ir įvairių kitų veiksnių. Tai ypač svarbu ūkininkams ir žemės ūkio bendrovėms. Atlikti mokslo tiriamieji darbai padės ūkininkams sėkmingai konkuruoti su kaimyninių šalių ir Europos Sąjungos gyvulininkystės produktų gamintojais.

Raktažodžiai: veterinarinė medicina, užkrečiamosios ligos, neužkrečiamosios ligos, strategija.